

SPELEOTURIZM BO'YICHA UMUMIY TUSHUNCHA VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Uralov Sh.A

*Samarqand iqtisodiyot va servis instituti Ilmiy-innovatsion ishlanmalarni
tijoratlashtirish bo'lim boshlig'i,*

Jabborova N

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi.

Annotatsiya: *Bu tezisda speleoturizmga kirish, umumiy speleologiya fani bilan tanishish hamda bu fan doirasida ma'lumotlarga ega bo'lishingiz mumkin bo'ladi.*

Kalit so'zlar: *Speleo, g'or, mashrut, sayohat, yer osti, hudud*

Annotation: *In this thesis, you will be able to access the speleothurzyme, get acquainted with the science of general speleology, as well as have information within this discipline.*

Key words: *Speleo, cave, mashrut, journey, underground, territory*

Speleoturizm - bu sport turizmining bir turi bo'lib, ma'nosi tabiiy yer osti bo'shliqlari (g'orlar) bo'ylab sayohat qilish va ulardagi turli xil to'siqlarni (sifonlar, quduqlar) turli xil maxsus jihozlar (akvovkalar, karabinlar, arqonlar, ilgaklar, individual xavfsizlik tizimlari va boshqalar) yordamida yengib o'tishdan iborat. Yangi speleoturistik yo'nalishlarning ochilishi g'orlarni o'rganish - speleologiya bilan bog'liq.

Speleologiya geologiyaning sohalaridan biridir. Ammo butun dunyo bo'ylab minglab odamlarni g'orlarga jalb qiladigan asosiy narsa - bu dunyo xaritasidagi bo'sh joylarni o'rganish imkoniyati. Biroq, speleologiya bilan jiddiy shug'ullanish uchun siz jiddiy tayyorgarlikka ega bo'lishingiz kerak. G'or - bu boshqa dunyo, unda odamning odatiy belgilari yo'q.

Spelestologiya inson tomonidan yaratilgan yer osti inshootlari haqidagi ajoyib fandır. Spelestologiya bevosita speleologiya bilan bog'liq. Spelestologlar yer osti shahar infratuzilmalarini o'rganadilar: tashlandiq karerlar, tashlandiq konlar, suv o'tkazgichlari, eski er osti yo'llari, quduqlar, yer osti ibodatxonalari va monastirlar.

G'or odamlar uchun nafaqat do'stona, balki hatto tajovuzkor muhitdir va bu muhitda yashash juda qiyin. Ko'pincha u yerda sovuq bo'ladi, namlik hukm suradi (masalan, alp karstining bo'shliqlarida harorat 2-3 ° C va 100% namlik) va qorong'u.

Eng mashhurlari vertikal g'orlardir. Ular engib o'tishlari kerak bo'lgan turli xil vertikal qismlarni (quduqlar, to'siqlar va boshqalar) o'z ichiga oladi. Bu uskunani qo'shimcha tayyorlashni talab qiladi.

Speleoturizm bo'yicha toifaga ega bo'lish uchun siz bir nechta g'orlardan o'tishingiz kerak.

Speleoturistlarning odob-axloq qoidalariga, g'orlarda o'zini tutishiga, yer ostidagi tabiatga munosabatiga alohida talablar qo'yiladi. Bu ularni qiziqtiradigan obyektning

- g'orning, uning ekotizimining, turli xil tomchilatib shakllanishlarning, mineral va muz kristallarining o'ta mo'rtligi bilan bog'liq. Misol uchun, singan stalaktit faqat o'nlab va hatto yuzlab yillar o'tgach tiklanadi. G'orlarni o'rganish natijasida ko'plab mineral tuzilmalar vayron qilingan.

Umuman olganda, g'or bo'ylab sayohat - bu boshqa o'simlik va hayvonot dunyosi - shaffof, rangsiz ko'r mavjudotlar, turli xil xatti-harakatlar qoidalari va hatto boshqa vaqtga ega bo'lgan boshqa dunyoga ekskursiya, bu yerda yuzlab million yillarga baholanadi. Mamlakatimiz hududida minglab g'orlar mavjud. Ko'pchilik uchun ochiq, ularning hammasi ham mutaxassislar uchun mavjud emas va shubhasiz, ba'zilari hali topilmagan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. . Dolotov Yu.A. Spelestologik obyektlarning tipologiyasi // Speleologiya va spelestologiya: fanlarning rivojlanishi va o'zaro ta'siri: stajyor materiallari. ilmiy-amaliy konf. (2010 yil 16-20 noyabr, Naberejnye Chelni). Naberejnye Chelni: NGPI, 2010. S. 236-250.
2. O'rta asrlardagi yirtqich hayvonlarning hayoti / boshiga. lat.dan, N. Gorelovning maqolalari. SPb .: Azbuka-klassika, 2004.224 b.
3. 5. Kalutskov V.N. Etnomadaniy landshaftshunoslik: darslik. Moskva: Moskva davlat universiteti geografiya fakulteti, 2011.112 p.
4. 6. Kvartalyanov V.A. Turizm. M .: "Moliya va statistika" nashriyoti, 2013. 79-bet.
5. 7. Kniss V.A. Rossiya va qo'shni mamlakatlardagi g'orlar faunasi. - Ufa: Boshqird davlat universiteti, 2011 yil.